

Merken van proefdieren

Het Tweede Kamerlid Van Velzen (SP) heeft aan de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vragen gesteld over het afknippen van tenen van proefdieren. In november 2005 gaven de ministers antwoord.

Vraag 1.

Bent u bekend met de pijnlijke methode van het tenenknippen van pasgeboren muizen, met de bedoeling ze te identificeren als proefdier? Is een dergelijke methode nog toegestaan onder het Ingrepenbesluit?

Antwoord 1.

Op grond van het Ingrepenbesluit is het toegestaan bij pasgeboren knaagdieren een (deel van de) teen te verwijderen ter identificatie van een dier. Dit onderdeel is in het Ingrepenbesluit toegevoegd naar aanleiding van het advies van de Raad voor dierenaangelegenheden. Blijkens de toelichting bij het Ingrepenbesluit wordt deze identificatiemethode gebruikt voor proefdieren waarvoor geen alternatieve identificatiemethoden voorhanden zijn.

Er is een tweetal redenen waarom andere identificatiemethoden die zijn toegestaan, soms niet kunnen worden gebruikt. In de eerste plaats zijn andere identificatiemethoden niet praktisch toepasbaar op pasgeboren muizen, zoals het aanbrengen van een chip, het verwijderen van een stukje van de oorschelp, het aanbrengen van kleur op de vacht of het scheren of knippen van een stukje van de vacht. In de tweede plaats gaat het bij bepaalde dierproeven niet alleen om de fenotypische identificatie van de dieren, maar is een stukje weefsel nodig voor genotypische identificatie. Het enkel aanbrengen van een tatoeage of chip is dan niet toereikend. In een beperkt aantal gevallen is het daarom nodig en ook toegestaan om een (deel van de) teen te verwijderen.

Vraag 2.

Kunt u een overzicht geven welke instituten/centra/bedrijven in Nederland gebruik maken van de methode van tenenknippen? Kunt u tevens aangeven welke instituten daarbij gebruik maken van een pijnstillertje op de huid?

Antwoord 2.

De toegelaten methode van tenenknippen wordt binnen diverse vergunninghoudende instellingen toegepast. Er wordt niet geregistreerd waar tenenknippen wordt toegepast. Tenenknippen is toegestaan bij pasgeboren knaagdieren, maar wordt in de praktijk vrijwel alleen bij muizen gebruikt. Bij ratten wordt het minder vaak toegepast en bij andere knaagdieren nooit.

Het gebruik van een pijnstillertje op de huid als verdoving, is geen gebruikelijke methode bij pasgeboren dieren.

Bij oudere dieren wordt anesthesie wél geadviseerd, maar in tegenstelling tot diverse andere landen is tenenknippen als identificatiemethode bij oudere dieren in Nederland niet toegestaan. De Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) ziet er op toe dat ingrepen worden uitgevoerd op zodanige wijze dat bij het dier geen onnodig pijn of letsel wordt veroorzaakt en dat het dier niet meer dan nodig is in zijn functioneren wordt belemmerd.

Vraag 3.

Zijn er instituten/centra/bedrijven die voor het identificeren van pasgeboren muizen andere methodes gebruiken? Worden daarbij diervriendelijke methodes benut? Kunt u aangeven welke alternatieve methodes benut worden?

Antwoord 3.

In veel gevallen hoeven pasgeboren dieren (nog) niet individueel herkenbaar te zijn. In die gevallen kan worden volstaan met bijvoorbeeld een label aan de bak. Als het dier na het spenen wel individueel identificeerbaar moet zijn, zijn er meestal andere methoden dan tenenknippen toepasbaar.

In een aantal gevallen is individuele identificatie van de pasgeborenen binnen dezelfde bak wél nodig. Op zo'n moment zijn er geen andere praktisch toepasbare methoden voorhanden die gelijktijdig het dier fenotypisch identificeren en weefsel opleveren voor genotypische identificatie; zie ook het antwoord op vraag 1.

Vraag 4.

Bent u bekend met de regels van de Food and Drug Administration (FDA) in de Verenigde Staten en de daaruit volgende voorschriften van de Amerikaanse Universiteiten, die tenenknippen als inhumaan beoordelen en dus sterk ontraden? In hoeverre wijkt de gehanteerde methode in Nederland af van de methode die de FDA sterk ontraadt?

Antwoord 4.

De FDA voorschriften in dit kader hebben betrekking op studies naar de veiligheid en werkzaamheid van producten die nodig zijn alvorens producten (voedingscomponenten of farmaca) op de markt toe te laten. Dergelijke studies zijn gestandaardiseerd en de gebruikte knaagdieren zijn bij aanvang doorgaans 6 tot 10 weken oud.

Voor ongespeende knaagdieren wordt het tenenknippen niet door de FDA ontraden. Muizen worden doorgaans gespeend op de leeftijd van 3 tot 4 weken.

In Nederland is de identificatie van dieren door middel van het verwijderen van (deel van) de teen alleen bij pasgeboren knaagdieren toegestaan. Daarmee blijft Nederland dus binnen de door de FDA gehanteerde grenzen.

Vraag 5.

Mogen volgens de Wet op de dierproeven laboratoriumdieren slechts lijden als er geen alternatieven voorhanden zijn? Kent u artikel 10, eerste lid waarin gesteld wordt dat een dierproef verboden is als het doel ook bereikt kan worden door middel van een dierproef, waarbij minder ongerief aan het desbetreffende dier wordt berokkend dan bij de in het geding zijnde proef? Deelt u mijn mening dat het merken van proefdieren als aanloop naar het nemen van dierproeven ook onder dit artikel zou moeten vallen?

Antwoord 5.

De Wet op de dierproeven bepaalt de regels voor het zorgvuldig omgaan met proefdieren en het verantwoord uitvoeren van dierproeven. Het essentiële instrument om deze doelstelling te bereiken zijn de zogenoemde drie V's: Vervanging, Vermindering en Verfijning van dierproeven.

Artikel 10 van de Wet op de dierproeven is de neerslag van de 3V's in de wet.

Vanuit juridisch oogpunt is de identificatie van proefdieren geen dierproef zoals gedefinieerd staat in artikel 1, lid 1 van de Wet op de dierproeven. Dat betekent dat in tegenstelling tot wat u in uw vraag voorstelt, identificatie van proefdieren niet onder het regime van artikel 10 valt.

Vraag 6.

Deelt u de mening dat gezien de alternatieven, het afknippen van tenen van muizen en het

gebruik van deze muizen voor dierproeven een overtreding vormt van de Wet op de dierproeven?

Antwoord 6.

Voor een antwoord hierop verwijzen we u naar het antwoord op vraag 5.

Vraag 7.

Kent u artikel 36, eerste lid van de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren waarin gesteld wordt: 'Het is verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van een dier te benadelen?' Deelt u de mening dat gezien de alternatieven, het afknippen van tenen een feitelijke overtreding is van dit artikel?

Antwoord 7.

Het ter identificatie verwijderen van tenen bij pasgeboren knaagdieren is geen overtreding van artikel 36 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (Gwwd). Dat artikel bevat een algemeen verbod van dierenmishandeling. Daarnaast is in de Gwwd een aantal handelingen expliciet verboden. Een voorbeeld daarvan is het verbod in artikel 40 van de Gwwd om lichamelijke ingrepen bij een dier te plegen, waarbij een deel of delen van het lichaam worden verwijderd of beschadigd. Van het verbod op het plegen van lichamelijke ingrepen zijn uitgezonderd ingrepen die in het Ingrepenbesluit zijn aangewezen. Het verwijderen van een teen bij pasgeboren knaagdieren ter identificatie is aangewezen als een toegestane ingreep.

Vraag 8.

Deelt u de mening dat gezien de alternatieven voor tenenknippen, zoals het tatoeëren/merken van de staart, deze methode verboden dient te worden en vervangen dient te worden door de minst dieronvriendelijke variant?

Antwoord 8.

In het antwoord op vraag 1 hebben we aangegeven dat tenenknippen slechts mag worden gebruikt in situaties waarvoor geen alternatieve methoden voorhanden zijn. Het is dus niet opportuun om het te verbieden.

Vraag 9.

Deelt u de mening, dat het onnodig leed bezorgen dieren te allen tijden voorkomen moet worden, met name als er alternatieven voorhanden zijn? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid stappen te ondernemen om het Ingrepenbesluit te herzien zodat het afknippen van muizen tenen niet langer wordt toegestaan?

Antwoord 9.

Ja, we delen de mening dat het onnodig leed bezorgen bij dieren moet worden voorkomen. Zoals we in het antwoord op de vragen 1 en 8 hebben aangegeven, wordt tenenknippen bij pasgeboren knaagdieren slechts toegepast in situaties waarin geen alternatieven voorhanden zijn. De Minister van LNV is dan ook niet van plan het Ingrepenbesluit op dit onderdeel te wijzigen.